

memo

Monitoring drankverpakkingen in het zwerfafval -
Resultaten tot en met de eerste helft van 2024

1. Inleiding

Sinds 2018 geeft Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving (RWS) in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) uitvoering aan de monitoring van kleine plastic flessen in het zwerfafval. RWS voert deze monitoring uit op basis van een vast monitoringsprotocol. Volgens dit protocol wordt er gemonitord op 15 gebiedstypen die al sinds 2008 meegenomen worden in de landelijke monitoring van zwerfafval. Sinds 2018 is dit aantal uitgebreid met 5 nieuwe gebiedstypen¹ om ook voor deze nieuwe gebieden een beeld te krijgen van de hoeveelheid en de samenstelling van het zwerfafval.

Sinds 2019 is naar aanleiding van twee moties² eenzelfde monitoring voor blik in gang gezet als voor kleine plastic flessen in het zwerfafval. Dit mede naar aanleiding van het voorbereiden van wettelijke maatregelen voor introductie van statiegeld op blik.

Inmiddels is per 1 juli 2021 statiegeld ingevoerd voor kleine plastic flessen en met ingang van 1 april 2023 is ook statiegeld voor blikjes ingevoerd.

Dit memo betreft de dertiende halfjaarlijkse rapportage, over de meetresultaten tot en met de eerste helft van 2024. Naast de presentatie van de gegevens wordt waar mogelijk duiding gegeven aan de verschillen en/of trends.

¹ Te weten: bermen provinciale wegen, waterwegen (inclusief bv sluizen en uiterwaarden), bermen langs intergemeentelijke/provinciale fietspaden, zwemplassen en strandopgangen, en natuurgebieden.

² Tweede Kamer 2019-2020, 35 300 XII, nr. 33 en 39.

2. Meetresultaten drankverpakkingen tot en met de eerste helft 2024

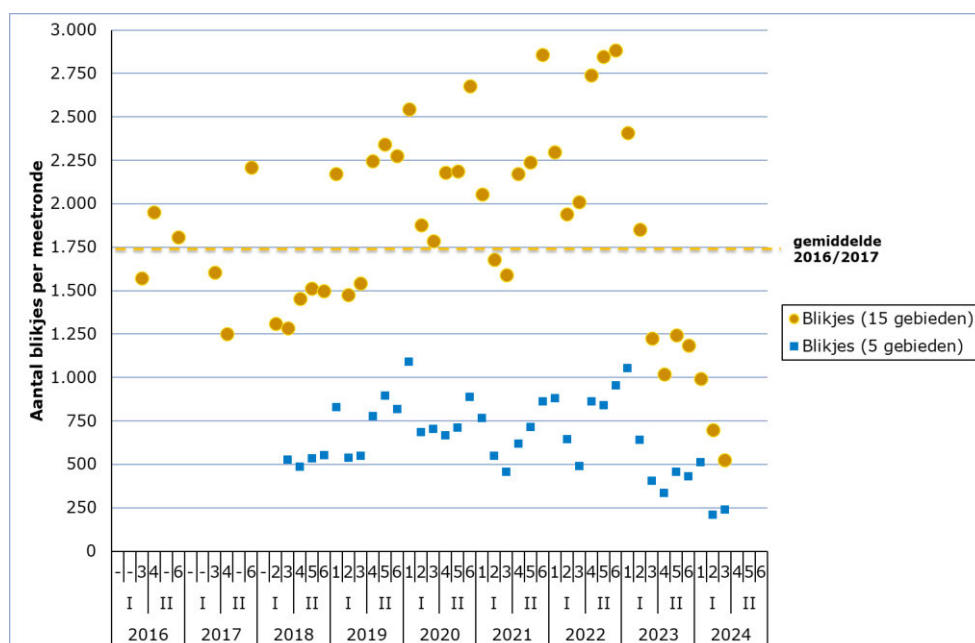
Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

In de eerste helft van 2024 hebben drie meetronden plaatsgevonden. In figuur 1 is voor blikjes het resultaat weergegeven tot en met halverwege 2024. In deze figuur zijn de aantallen blikjes weergegeven voor zowel de 15 gebiedstypen als de 5 nieuwe. De stippellijn geeft het gemiddelde niveau weer voor de metingen in 2016 en 2017.

Datum
30 augustus 2024

Op basis van de drie metingen in de eerste helft van 2024 komt het gemiddeld aantal blikjes per meetronde uit op 740. Dit is een afname van 64% ten opzichte van de eerste helft van 2022, wat het laatste eerste half jaar was zonder statiegeld. Dezelfde afname is zichtbaar bij het aantal blikjes in zwerfafval bij de 5 nieuwe gebiedstypen.

Figuur 1: Schematische weergave van het aantal getelde blikjes in het zwerfafval sinds 2016 binnen zowel de 15 en de 5 gebiedstypen

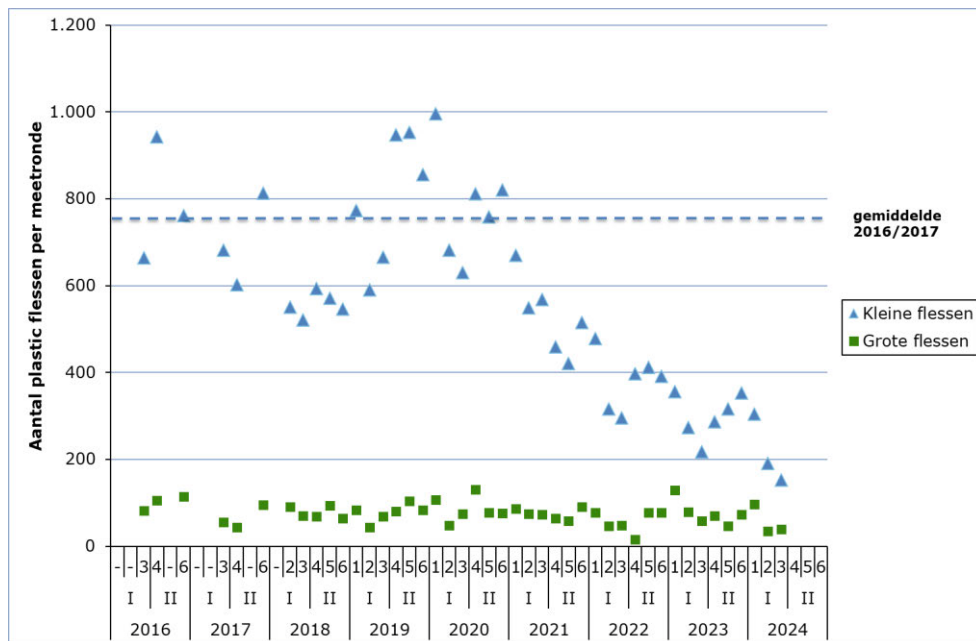
In de figuren 2 en 3 zijn de aantallen getelde plastic flessen geactualiseerd voor respectievelijk de 15 en 5 gebiedstypen, waarbij onderscheid gemaakt is naar plastic flessen groter en kleiner dan 1 liter. Gemiddeld over de jaren 2016/2017 werden 744 kleine plastic flessen in het zwerfafval geteld per meetronde binnen de 15 gebiedstypen. Op basis van de metingen in de eerste helft van 2024 werden gemiddeld 216 kleine flessen geteld per meetronde. In vergelijking met 2020 (het laatste volledige jaar voor het instellen van statiegeld) is dit een afname van 72%.

Figuur 3 bevat de aantallen getelde plastic flessen op de extra locaties die toegevoegd zijn aan de monitor om ook een beeld te krijgen bij de 5 extra gebiedstypen. Tijdens de eerste drie metingen in 2024 werden in deze gebiedstypen gemiddeld 77 kleine plastic flessen en 15 grote plastic flessen geteld per meetronde. In vergelijking met dezelfde metingen in 2020 is dat een afname van respectievelijk 73% en 53%.

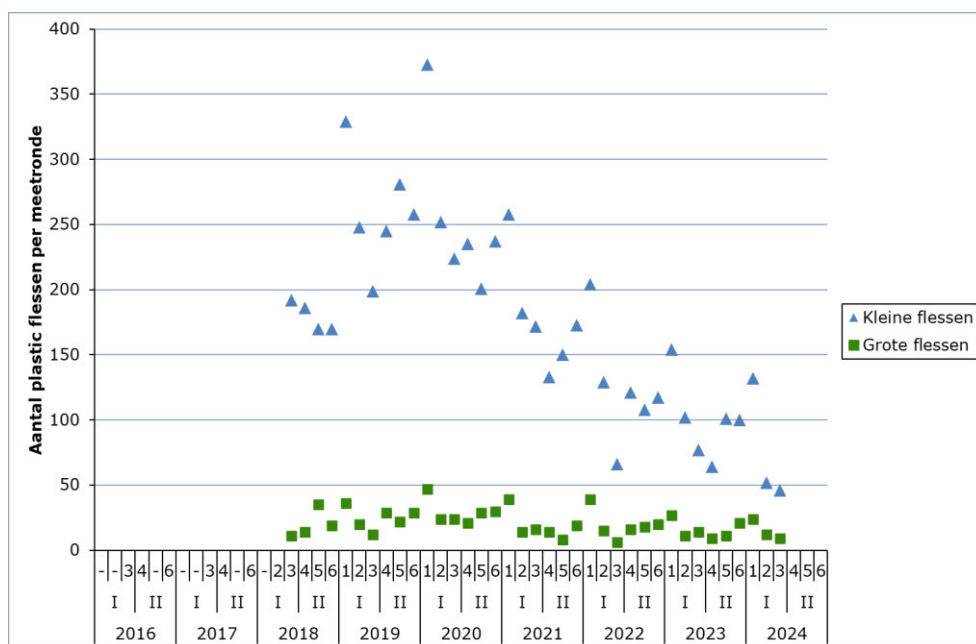
Figuur 2: Schematische weergave van het aantal getelde kleine plastic flessen in het zwerfafval sinds 2016 plus het aantal grote flessen (binnen de 15 standaard gebiedstypen)

Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving

Datum
30 augustus 2024

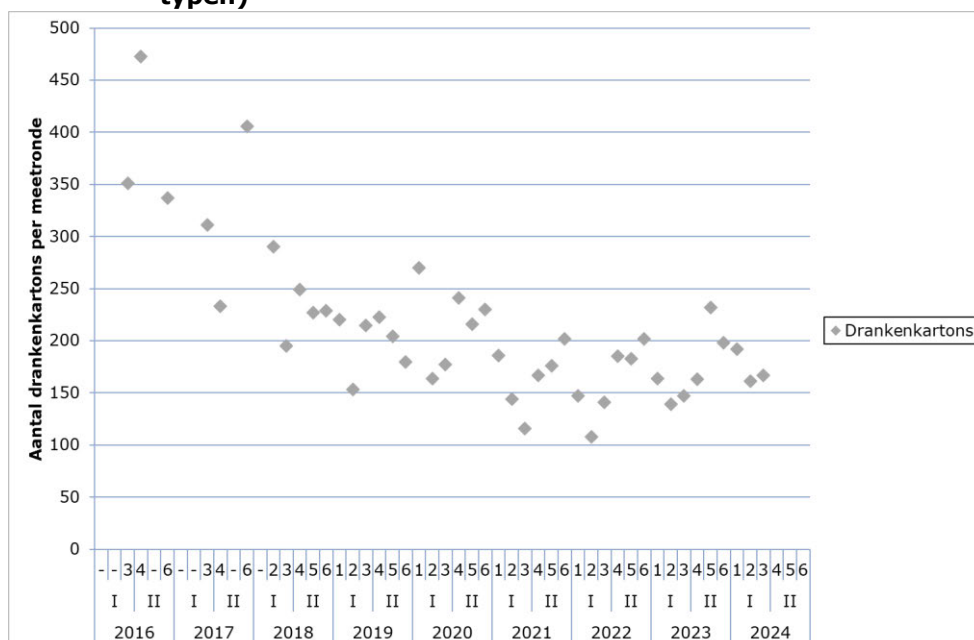
Figuur 3: Schematische weergave van het aantal getelde kleine plastic flessen in het zwerfafval sinds 2016 plus het aantal grote flessen (binnen de 5 extra gebiedstypen)

Net als in 2023 is voor de metingen in 2024 voor de kleine plastic flessen tevens onderscheid gemaakt tussen kleine flessen met en zonder statiegeld. Over de drie metingen in 2024 lag het gemiddelde aandeel statiegeldflessen op 52%, ofwel op 48% van de aangetroffen kleine plastic flessen zat geen statiegeld of was niet meer vast te stellen of er statiegeld op gezeten heeft. Voor de zes metingen in 2023 was dit nog respectievelijk 61% en 39%.

Tot slot is in figuur 4 de ontwikkeling van de getelde aantallen drankpakken (groot en klein tezamen) weergegeven sinds 2016. De resultaten in de figuur beperken zich tot alleen de 15 gebiedstypen. Het gemiddeld aantal getelde drankpakken komt op basis van de eerste drie metingen in 2024 uit op gemiddeld 173 stuks per meetronde en is daarmee 51% minder dan het gemiddelde over de jaren 2016/2017. Sinds 2021 is het aantal drankpakken in het zwerfafval redelijk stabiel.

Figuur 4: Schematische weergave van het aantal getelde drankpakken in het zwerfafval sinds 2016 (binnen de 15 standaard gebiedstypen)

3. Duiding bij de meetresultaten tot en met eerste helft 2024

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Naast de landelijke monitor van Rijkswaterstaat houden meerdere instanties en/of individuen gegevens bij over de hoeveelheid zwerfafval en daarbinnen het aantal kleine plastic flessen en blikjes. Een daarvan is de Zwerfinator, die sinds het najaar van 2016 gedetailleerd onderzoek doet naar zwerfafval. Deels op eigen initiatief en deels in opdracht van gemeenten en bedrijven. Hoewel de onderzoeksmethodiek van de Zwerfinator verschilt van de methodiek zoals uitgevoerd voor Rijkswaterstaat geven de (mogelijke) trends in de resultaten wel een beeld van veranderingen die waargenomen zijn.

Datum
30 augustus 2024

Ter illustratie is in figuur 5 een van de vele resultaten van de Zwerfinator weergegeven. In deze figuur is het gemiddeld aantal blikjes, kleine plastic flessen en overige drankverpakkingen (per kilometer) weergegeven per half jaar onderzoek. Ook deze resultaten laten een duidelijke afname zien van het aantal kleine plastic flessen sinds de tweede helft van 2021 en het aantal blikjes in 2023.

Figuur 5: Schematische weergave van het gemiddeld aantal getelde drankverpakkingen in het zwerfafval per strekkende kilometer (door Zwerfinator)

